

**НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧЕ
РЕГУЛЮВАННЯ УПРАВЛІННЯ
ПОЧАТКОВОЮ ШКОЛОЮ
В УКРАЇНІ
(ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ –
ПОЧАТОК ХХ СТОЛІТТЯ)**

Збірник документів

**ФОП Жовтий О. О.
2017**

УДК 373.3.014"185/192"(06)

ББК 74.03(4Укр)я4

Н 83

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини*

(Протокол № 12 від 28 березня 2017 р.)

Рецензенти:

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Луценко Г. В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

Пащенко Д. І., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної і початкової освіти та менеджменту Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Академія неперервної освіти».

Н 83 Нормативно-законодавче регулювання управління початковою школою в Україні (друга половина ХІХ – початок ХХ століття) : зб. докум. / укл. М. В. Кудла. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2017. – 179 с.

У збірнику зібрано та систематизовано основні нормативно-законодавчі документи, що регулювали управління системою початкових шкіл в Україні у ХІХ – на початку ХХ століття, які стануть у нагоді для наукових працівників у галузі історії, освіти, права; викладачів та студентів, аспірантів, докторантів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК 373.3.014"185/192"(06)

ББК 74.03(4Укр)я4

© УДПУ, 2017

ЗМІСТ

Передмова	5
1. О надзорѣ за воскресными школам и о назначеніи в оныя священников для преподаванія Закона Божія (1861).....	6
2. О внесеніи в Главный Комитет по крестьянскому дѣлу мнѣнія о сельских училищах (1861).....	7
3. Об учрежденіи Комитета для начертаніи общаго плана устройства элементарных школ и училищ (1861).....	8
4. О сообщеніи Святѣйшему Синоду работ Комитета по начертанію общаго плана устройства начальных училищ (1861).....	8
5. О подвѣдомственности народных училищ (1862).....	9
6. О пересмотрѣ правил о воскресных школах и о временном закрытіи всѣх существующих школ этого рода и читален (1862).....	10
7. Положение о губернских и уездных земских учреждениях (1864).....	10
8. О Положеніи о начальных народных училищах (1864).....	31
9. Положение о народных училищах в губерниях: Киевской, Подольской и Волынской (1869).....	65
10. Об учрежденіи Инспекторов народных училищ, открытіи образцовых училищ и о других мѣрах к развитію начальнаго народнаго образованія (1869).....	69
11. Об инструкціи Инспекторам народных училищ (1871).....	71
12. О Положеніях и штатах Городских училищ и Учительских институтов (1872).....	87
13. Высочайшій рескрипт, данный на имя Министра Народнаго Просвѣщенія Графа Д. А. Толстаго (1873).....	137

14.	По проекту Положенія о начальных народных училищах (1874).....	139
15.	Об увеличении числа инспекторов народных училищ (1876).....	153
16.	Положеніе об управленіи школами церковноприходскими и грамоты вѣдомств Православнаго исповѣданія (1896).....	154
17.	Об измѣненіи условій учрежденія одноклассных и двухклассных училищ Министерства Народнаго Просвѣщенія (1900).....	164
18.	Положение о высших начальных училищах (1912).....	173

ПЕРЕДМОВА

У збірнику на основі використання хронологічного та проблемного принципів систематизовано основні нормативно-законодавчі документи, що регулювали управління початковими школами на українських землях Російської імперії у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття.

Система початкових народних шкіл у вказаних територіальних та хронологічних межах була достатньо складною. Загальна кількість типів початкової школи перевищувала вісімдесят найменувань. Управління на інституційному рівні залежало від особливих законодавчих актів, що визначали специфічну організацію діяльності початкової школи, її умови та зміст, відомче підпорядкування. Законодавче забезпечення управління початковою школою, зокрема народними училищами як основним її типом, представлено положеннями 1862, 1864, 1872, 1874 рр.

Нормативно-законодавче забезпечення управління початковою школою досліджуваного періоду регулювало повноваження органів управління на регіональному – інспекторському рівні, саме тому в збірнику вміщено положення щодо діяльності інспекторів народних училищ 1869, 1871 рр.

У нормативних документах, вміщених у збірнику, зафіксовано розподіл прав, повноважень, підзвітності, обов'язків та відповідальності на різних ієрархічних рівнях у структурі управління системою початкових шкіл; механізм управління та нагляду за різними типами початкової школи; окреслено субординаційні зв'язки управлінської взаємодії тощо.

Сподіваємось, що нормативно-законодавчі документи збірника можуть бути використані у процесі вдосконалення нормативно-правових, теоретичних та практичних засад управління сучасними початковими школами, подальших дослідженнях та розробках із загальної педагогіки та історії педагогіки.